

Zenon Andrzejewski, *Axer Abraham Leon* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, pod red. Ewy Grin-Piszczek, Tomasz Pudłockiego, Anny Siciak, Przemyśl 2016 s. 12-13

AXER ABRAHAM LEON. 5 XI 1856 Brody – 28 XII 1928 Przemyśl, urzędnik magistratu, naczelnik Miejskiego Biura Podatkowego w Przemyślu. Był synem Chaima Meschela, szynkarza i Sprinzy Probststein. Mieszkał przy ul. Mickiewicza 15. Miał trzynastoro rodzeństwa: 8 braci i 5 siostr. Bracia: Jacob Süsskind ur. 25 III 1858 w Brodach (zm. 4 IV 1859), Saul ur. 30 III 1860 w Przemyślu, Süsskind ur. 6 XII 1861 w Przemyślu, Josef ur. w Przemyślu (brak wpisu w księdze urodzeń), zm. 17 III 1862 na anginę w wieku 4 miesięcy, Osias ur. 2 VII 1863 w Przemyślu (zm. 12 II 1864), Salomon ur. 16 IV 1866 w Przemyślu, Tobias ur. w Przemyślu (brak wpisu w księdze urodzeń), zm. 28 X 1872 na cholere w wieku 3 lat, Israel Marcus ur. 7 IV 1873 w Przemyślu. Siostry: Süssel ur. 20 II 1854 w Brodach (zm. 9 VIII 1855), Rachel ur. 2 IV 1855 w Brodach (zm. 10 IV 1855), Lea ur. 2 I 1865 w Przemyślu, Taube ur. 7 VI 1869 w Przemyślu, Freude Judith ur. 18 VI 1871 w Przemyślu.

W latach 1869–1875 uczęszczał do c.k. Gimnazjum Wyższego w Przemyślu. Po ukończeniu klasy VI rozpoczął pracę w przemyskim magistracie, przechodząc wszystkie szczeble kariery urzędniczej w urzędzie skarbowym. Był praktykantem, asystentem, adiunktem, poborcą podatkowym, kontrolerem kasy miejskiej, a ukoronowaniem jego awansu zawodowego była funkcja Naczelnika Miejskiego Biura Podatkowego.

W latach 1891–1894 przebywał na delegacji w Lisku (Lesku), gdzie pełnił funkcję kontrolera w urzędzie podatkowym tamtejszego starostwa.

15 I 1882 zawarł związek małżeński z Fanny Grün (lat 24 i 3 miesiące), urodzoną i zamieszkałą w Przemyślu, córką Matiasa Heinricha i Riwy. Ślubu udzielił w przemyskiej synagodze rabin Isaak Schmelkes, a świadkami byli Simon Rothenberg i Samuel Knoller. Z tego związku przyszło na świat sześcioro dzieci: synowie Aleksander, Józef, Filip, Maurycy, Leopold (ur. 4 IX 1891 w Przemyślu, zm. 3 III 1897 w Lisku [Lesku]) i córka Roberta.

Abraham Axer zmarł w Przemyślu 28 XII 1928. Został pochowany na cmentarzu żydowskim przy ul. J. Słowackiego. Grobu nie udało się zlokalizować. 6 I 1929 w „Nowym Głosie Przemyskim” ukazał się nekrolog Axera następującej treści:

„Ze zmarłym, w piątek 28 grudnia 1928 r., Leonem Axerem zeszała do grobu jedna z charakterystycznych postaci naszego miasta. Przez prawie 50 lat urzędował bhp. Leon Axer w naszym mieście wpierw jako zarządca podatkowy Urzędu Skarbowego, potem jako naczelnik Miejskiego Biura Podatkowego. Doskonały fachowiec, obowiązkowy i dokładny, umiał jednak bhp. Leon Axer przyjąć z pomocą obywatelom, zwłaszcza pokrzywdzonym. Krzywdy i niesprawiedliwości „stary” Axer nigdy znieść nie mógł. To zbliżyło go już przed wielu laty do politycznej i społecznej lewicy.

Zgodnie ze swą naturą weredyka i ze swym temperamentem, Zmarły nigdy nie ukrywał swych sympatyj. W epoce wszechwładztwa „galicyjskich” starostów trzeba było na to dużo odwagi, zwłaszcza

u urzędnika. Tej, rzadkiej u nas, odwagi cywilnej Zmarłemu nigdy nie brakowało. Jako urzędnik miejski śmiało i otwarcie, niemal publicznie występował przeciw rządowi kliki magistrackiej. Ta właśnie odwaga cywilna i wysokie poczucie godności ludzkiej i obywatelskiej zyskały błąd. Zmarłemu powszechną cześć i szacunek. Przeciwnicy musieli kapitulować przed odważnym urzędnikiem, któremu w urzędowaniu najmniejszego nawet zarzutu nie można było uczynić, musieli uchylić czoła przed niezłomnym charakterem urzędnika – obywatela. Część jego pamięci!”

Żona Axera – Fanny, zmarła w lutym 1914 w Wiedniu, w wieku 56 lat. Jej pogrzeb odbył się w niedzielę przed południem, 8 marca 1914 w Przemyślu, na cmentarzu żydowskim przy ul. J. Słowackiego.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Przemyślu, I Państwowe Gimnazjum i Liceum im. J. Słowackiego w Przemyślu, sygn. 35, 39, 42, 45, 48, 50, Katalogi z lat 1869, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875; ibidem, Akta Stanu Cywilnego Izraelickiej Gminy Wyznaniowej w Przemyślu, sygn. 15 (Księga małżeństw 1877–1893), t. 17, k. 18, p. 2, sygn. 2 (Księga urodzeń 1853–1863), t. 2, k. 148, p. 235, k. 186, p. 87, sygn. 3 (Księga urodzeń 1863–1874), t. 3, k. 31, p. 2, k. 63, p. 59, k. 124, p. 73, k. 167, p. 142, k. 298, p. 86, sygn. 9 (Księga urodzeń 1890–1893), t. 16, kk. 181 i 181a, p. 397, sygn. 18 (Księga zgonów 1853–1863), t. 2, k. 186, p. 87, t. 9, k. 152, p. 58, sygn. 19 (Księga zgonów 1864–1876), t. 10, k. 142; Urząd Stanu Cywilnego w Przemyślu, Księga zgonów 1923–1928 (izraelicka), t. XL, s. 358, p. 255; Centralne Państwowe Historyczne Archiwum Ukrainy we Lwowie, f. 701, op. 1, spr. 20, Metrykalna Księga Urodzin Gminy Żydowskiej w m. Brody za lata 1840–1855, k. 253v–254, spr. 22, ibidem za lata

1855–1858, k. 6v–7, spr. 24, ibidem za lata 1858–1861, k. 5v–6, spr. 21, Metrykalna Księga Zgonów Gminy Żydowskiej w m. Brody za lata 1840–1855, k. 239v–240, spr. 23, ibidem za lata 1855–1858, k. 9v–10; Szematyzmy Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim z lat 1892–1906; „Gazeta Przemyska” 1891, nr 64 (z 9 VIII), s. 2; „Nowy Głos Przemyski” 1914, nr 9 (z 1 III), s. 2, ibidem nr 10 (z 8 III), s. 1, ibidem 1929, nr 2 (z 6 I), s. 3.